

USTAWA
z dnia 2010 r.
o powrocie do Rzeczypospolitej Polskiej osób pochodzenia polskiego
deportowanych
i zesłanych przez władze Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1.

1. Ustawa określa zasady nabycia obywatelstwa polskiego w drodze repatriacji, prawa repatrianta, a także zasady i tryb udzielania pomocy repatriantom i członkom ich rodzin.
2. Repatriantem jest osoba polskiego pochodzenia, która przybyła do Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wizy krajowej w celu repatriacji z zamiarem osiedlenia się na stałe.

Art. 2.

Ilekoć w ustawie jest mowa o konsulu oznacza to konsula w rozumieniu ustawy z dnia 13 lutego 1984 r. o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002 r. Nr 215, poz. 1823, z 2004 r. Nr 173, poz. 1808, z 2007 r. Nr 180, poz. 1280 i Nr 181, poz. 1287 oraz z 2008 r. Nr 216, poz. 1367).

Art. 3.

1. O ile przepisy ustawy nie stanowią inaczej, do postępowania w sprawach uregulowanych w ustawie stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 1998 r. Nr 98, poz. 1071, z 2001 r. Nr 49, poz. 509, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 169, poz. 1387, z 2003 r. Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 162, poz. 1692, z 2005 r. Nr 64, poz. 565 i Nr 78, poz. 682 oraz z 2009 r. Nr 195, poz. 1501 i Nr 216, poz. 1676), za zastrzeżeniem ust. 2.
2. Do postępowania w sprawach uregulowanych w ustawie, należących do właściwości konsulów, stosuje się przepisy o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozdział 2
Postępowanie w sprawie nabycia obywatelstwa polskiego i osiedlenia się na
terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 4.

Osoba, o której mowa w art. 1 ust. 2, nabywa obywatelstwo polskie z mocy prawa z dniem przekroczenia granicy Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 5.

1. Za osobę polskiego pochodzenia, w rozumieniu niniejszej ustawy, uznaje się osobę, której co najmniej jedno z rodziców lub dziadków albo dwoje pradziadków było narodowości polskiej.
2. Za osobę polskiego pochodzenia uznaje się również osobę deklarującą narodowość polską, która posiadała w przeszłości obywatelstwo polskie lub co najmniej jedno z jej rodziców lub dziadków albo dwoje pradziadków posiadało obywatelstwo polskie.
3. Warunek określony w ust. 1 pkt 1 uważa się za spełniony, jeżeli co najmniej jedno z rodziców lub dziadków albo dwoje pradziadków wnioskodawcy potwierdziło swoją przynależność do Narodu Polskiego przez, w szczególności, pielęgnowanie polskich tradycji i zwyczajów.
4. Decyzje w sprawach, o których mowa w ust. 1, wydaje konsul.
5. Organem wyższego stopnia w rozumieniu ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego w sprawach o stwierdzenie polskiego pochodzenia jest Rada do Spraw Repatriantów.

Art. 6.

Dowodami potwierdzającymi polskie pochodzenie mogą być dokumenty wydane przez polskie władze państwowe lub kościelne, a także przez władze byłego Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, dotyczące wnioskodawcy lub jego rodziców, dziadków lub pradziadków, a w szczególności:

- 1) polskie dokumenty tożsamości;
- 2) akty stanu cywilnego lub ich odpisy albo metryki chrztu poświadczające związek z polskością;
- 3) dokumenty potwierdzające odbycie służby wojskowej w Wojsku Polskim, zawierające wpis informujący o narodowości polskiej;
- 4) dokumenty potwierdzające fakt deportacji lub uwięzienia, zawierające wpis informujący o narodowości polskiej;
- 5) dokumenty tożsamości lub inne dokumenty urzędowe, zawierające wpis informujący o narodowości polskiej;
- 6) dokumenty o rehabilitacji osoby deportowanej, zawierające wpis informujący o narodowości polskiej;
- 7) dokumenty potwierdzające prześladowanie osoby ze względu na jej polskie pochodzenie.

Art. 7.

1. W drodze repatriacji nabywa obywatelstwo polskie również małoletni pozostający pod władzą rodzicielską repatrianta. Jednakże w przypadku gdy repatriantem jest tylko jedno z rodziców, małoletni nabywa obywatelstwo polskie jedynie za zgodą drugiego z rodziców, wyrażoną w oświadczeniu złożonym przed konsulem.

2. Małoletni pozostający pod opieką nabywa obywatelstwo polskie w drodze repatriacji, jeżeli dokona jej za zgodą opiekuna wyrażoną w oświadczeniu złożonym przed konsulem.
3. Nabycie obywatelstwa polskiego na podstawie ust. 1 i 2 przez małoletniego, który ukończył 16 lat, może nastąpić jedynie za jego zgodą.
4. Małżonek repatrianta nabywa obywatelstwo polskie w drodze repatriacji pod warunkiem złożenia wniosku w tej sprawie do konsula właściwego do wydania decyzji o przyrzeczeniu wydania wizy krajowej lub wizy Schengen w celu repatriacji. Przepisy art. 8, art. 12 i art. 13 stosuje się odpowiednio.

Art. 8.

Wiza krajowa lub wiza Schengen w celu repatriacji nie może być wydana osobie, która:

- 1) utraciła obywatelstwo polskie nabyte w drodze repatriacji na podstawie niniejszej ustawy lub
- 2) w czasie pobytu poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej działała na szkodę Rzeczypospolitej Polskiej, lub
- 3) uczestniczyła lub uczestniczy w łamaniu praw człowieka.

Art. 9.

1. Wiza krajowa lub wiza Schengen w celu repatriacji może być wydana osobie polskiego pochodzenia, która sama, bądź jej wstępni byli zesłani lub deportowani przez władze ZSRR w ramach stalinowskich represji.
2. Wiza krajowa lub wiza Schengen w celu repatriacji może być wydana również małżonkowi i dzieciom osoby, o której mowa w ust. 1.

Art. 10.

1. Osobie, która nie posiada zapewnionego w Rzeczypospolitej Polskiej lokalu mieszkalnego, a spełnia pozostałe warunki do uzyskania wizy krajowej lub wizy Schengen w celu repatriacji, konsul wydaje decyzję o przyrzeczeniu wydania wizy krajowej lub wizy Schengen w celu repatriacji.
2. Decyzję, o której mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw wewnętrznych może uchylić, jeżeli:
 - 1) osoba polskiego pochodzenia zostanie skazana w Rzeczypospolitej Polskiej prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne na karę co najmniej roku pozbawienia wolności lub
 - 2) osoba polskiego pochodzenia zostanie skazana poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne, będące zbrodnią w rozumieniu prawa polskiego, na karę co najmniej roku pozbawienia wolności, lub
 - 3) dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe, lub
 - 4) decyzja została wydana w wyniku przestępstwa, lub
 - 5) wyjdą na jaw istotne dla sprawy nowe okoliczności faktyczne lub nowe dowody istniejące w dniu wydania decyzji, nieznanne organowi, który wydał decyzję.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych uchyla decyzję o przyrzeczeniu wydania wizen krajowej lub wizen Schengen w celu repatriacji, jeżeli ustali istnienie podstawy do stwierdzenia nieważności decyzji, określonej w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

Art. 11.

1. Konsul wydaje wizę krajową lub wizę Schengen w celu repatriacji po przedstawieniu dowodu potwierdzającego posiadanie lub zapewnienie lokalu mieszkalnego w Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Dowodem, o którym mowa w ust. 1, jest:
 - 1) decyzja ministra właściwego do spraw wewnętrznych o zapewnieniu lokalu mieszkalnego;
 - 2) uchwała rady gminy, zawierająca zobowiązanie zapewnienia lokalu mieszkalnego przez okres nie krótszy niż 24 miesiące;
 - 3) oświadczenie obywatela polskiego, sporządzone w formie aktu notarialnego, zawierające zobowiązanie zapewnienia lokalu mieszkalnego przez okres nie krótszy niż 24 miesiące, z zastrzeżeniem ust. 4;
 - 4) uchwała rady powiatu, zobowiązująca starostę do zapewnienia miejsca w domu pomocy społecznej na terenie powiatu.
3. Decyzja, uchwała oraz oświadczenie, o których mowa w ust. 2 pkt 1, 2 i 3, powinny zawierać w szczególności wskazanie lokalu mieszkalnego i formę udostępnienia tego lokalu.
4. Oświadczenie osoby fizycznej, o którym mowa w ust. 2 pkt 3, zawierające zobowiązanie do zapewnienia lokalu mieszkalnego może dotyczyć wyłącznie wstępnych, zstępnych lub rodzeństwa tej osoby.

Art. 12.

Jeżeli dane objęte wnioskiem o wydanie wizen krajowej lub wizen Schengen w celu repatriacji uległy zmianie w okresie między wydaniem decyzji o przyrzeczeniu jej wydania a dniem, w którym zostały spełnione przesłanki do wydania tej wizen, wnioskodawca jest obowiązany poinformować konsula o zmianie danych oraz przedstawić dokumenty potwierdzające te zmiany.

Art. 13.

1. Wizę krajową lub wizę Schengen w celu repatriacji lub decyzję o przyrzeczeniu wydania wizen wjazdowej w celu repatriacji wydaje albo odmawia jej wydania konsul właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o jej wydanie, po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Jeżeli przemawia za tym uzasadniony interes wnioskodawcy, minister właściwy do spraw zagranicznych może wyznaczyć innego konsula.
2. Przed wyrażeniem zgody, o której mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw wewnętrznych może wystąpić do Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendanta Głównego Policji, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Agencji Wywiadu oraz Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o przekazanie informacji o cudzoziemcu, mających znaczenie dla przeprowadzenia postępowania.

3. Organy, do których minister właściwy do spraw wewnętrznych zwrócił się o przekazanie informacji, w terminie 30 dni są obowiązane je udostępnić w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia postępowania.
4. W szczególnie uzasadnionych przypadkach termin, o którym mowa w ust. 3, może być przedłużony do 3 miesięcy, o czym organ jest obowiązany do przekazania informacji zawiadania na piśmie ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Rozdział 3

Uznanie za repatrianta

1. Za repatrianta może być uznana osoba, która spełnia łącznie następujące warunki:
 - 1) jest polskiego pochodzenia;
 - 2) jej wstępni byli zesłani lub deportowani przez władze ZSRR w ramach stalinowskich represji
 - 3) nie zachodzą wobec niej okoliczności, o których mowa w art. 8;
 - 4) przebywała na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony, udzielonego w związku z pobieraniem nauki w szkole wyższej na podstawie przepisów o podejmowaniu i odbywaniu studiów przez osoby nie będące obywatelami polskimi;
 - 5) złoży wniosek do wojewody w terminie 12 miesięcy od ukończenia szkoły wyższej.
2. Za repatrianta może być uznana osoba nie polskiego pochodzenia będąca małżonkiem repatrianta przybyłego do polski po 1991 r., która spełnia łącznie następujące warunki:
 - 1) związek małżeński został zawarty przed uzyskaniem przez małżonka wizy wydanej w celu repatriacji repatriacyjnej
 - 2) złoży wniosek do wojewody w terminie 12 miesięcy od wejścia w życie niniejszej ustawy
3. Organem właściwym do wydania decyzji o uznaniu za repatrianta osoby, o której mowa w ust. 1 i 2 jest wojewoda właściwy ze względu na zamierzone miejsce osiedlenia się tej osoby.
4. Osoba, o której mowa w ust. 1, nabywa obywatelstwo polskie z dniem, w którym decyzja o uznaniu za repatrianta stała się ostateczna.
5. Decyzja o uznaniu za repatrianta osoby, o której mowa w ust. 1 i 2, powoduje, że przy ustalaniu prawa tej osoby do świadczeń emerytalnych i rentowych oraz ich wysokości w Rzeczypospolitej Polskiej okresy zatrudnienia za granicą uwzględnia się jako okresy składkowe.
6. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 1 i 2 oraz w art. 41 ust. 1 i 2, wzór wniosku o uznanie za repatrianta oraz wymagane dokumenty.

Rozdział 4

Formy i tryb udzielania pomocy dla repatriantów

Art. 15.

1. Repatriantowi oraz przybywającym z nim do Rzeczypospolitej Polskiej członkom najbliższej rodziny repatrianta, pozostającym we wspólnym gospodarstwie domowym, udziela się jednorazowo pomocy ze środków budżetu państwa na:
 - 1) pokrycie kosztów przejazdu od najbliższej jego miejsca zamieszkania za granicą stacji kolejowej do miejsca osiedlenia w Rzeczypospolitej Polskiej, w wysokości ceny biletu kolejowego drugiej klasy oraz równowartości ceny przewozu kontenera 20 stopowego na pokrycie kosztów przewozu mienia;
 - 2) zagospodarowanie w wysokości dwukrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w kwartale poprzedzającym dzień przyznania pomocy, na każdego członka rodziny;
 - 3) pokrycie kosztów związanych z podjęciem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nauki przez małoletniego, podlegającego obowiązkowi szkolnemu w rozumieniu art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, Nr 273, poz. 2703 i Nr 281, poz. 2781, z 2005 r. Nr 17, poz. 141, Nr 94, poz. 788, Nr 122, poz. 1020, Nr 131, poz. 1091, Nr 167, poz. 1400 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1043, Nr 208, poz. 1532, Nr 227, poz. 1658 z 2007 r. Nr 42, poz. 273, Nr 80, poz. 542, Nr 115, poz. 791, Nr 120, poz. 818, Nr 180, poz. 1280 i Nr 181, poz. 1292, z 2008 r. Nr 70, poz. 416, Nr 145, poz. 917, Nr 216, poz. 1370 i Nr 235, poz. 1618, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 31, poz. 206, Nr 56, poz. 458, Nr 157, poz. 1241 i Nr 219, poz. 1705), w wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia na każde dziecko.
2. Repatriantowi, który korzystał z lokalu mieszkalnego, udostępnionego przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, przysługuje po opuszczeniu tego lokalu dotacja na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych w wysokości i na warunkach dotacji udzielanych gminom, stosując odpowiednio art. 20 ustawy.
3. Repatriantowi, który poniósł koszty związane z remontem lub adaptacją lokalu mieszkalnego w miejscu osiedlenia się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, udziela się, na jego wniosek, pomocy ze środków budżetu państwa na częściowe pokrycie poniesionych kosztów.
4. Pomoc, o której mowa w ust. 3, stanowi zwrot udokumentowanych i uzasadnionych kosztów. Pomocy udziela się do wysokości 4.688 zł - na repatrianta i każdego członka jego najbliższej rodziny.
5. Kwota, o której mowa w ust. 4, ulega corocznie od dnia 1 stycznia podwyższeniu przy zastosowaniu wskaźnika wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych w okresie pierwszych trzech kwartałów w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego, ogłaszanego w komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w terminie 15 dni po upływie trzeciego kwartału.
6. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w drodze decyzji administracyjnej, przyznaje oraz ustala wysokość pomocy, o której mowa w ust. 1.
7. Pomoc, o której mowa w ust. 3, przyznaje oraz ustala jej wysokość, w drodze decyzji administracyjnej, starosta wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej.
8. Wypłaty kwoty stanowiącej równowartość pomocy, o której mowa w ust. 1 i 2, dokonuje starosta.

9. Konsul przyznaje i wypłaca kwotę stanowiącą równowartość pomocy, o której mowa w ust. 1 pkt 1, jeżeli osoba, której wydano wizę krajową lub wizę Schengen w celu repatriacji, nie posiada wystarczających środków na pokrycie kosztów podróży do Rzeczypospolitej Polskiej.
10. Organem wyższego stopnia w rozumieniu ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego w sprawach, o których mowa w ust. 9, jest wojewoda.

Art. 16.

1. Osobie, której wydano decyzję o przyrzeczeniu wydania wizy krajowej lub wizy Schengen w celu repatriacji, a także członkom jej najbliższej rodziny, konsul zapewnia pokrycie kosztów uczestnictwa w kursie nauki języka polskiego.
2. Repatriantowi i przybyłym z nim do Rzeczypospolitej Polskiej członkom najbliższej rodziny repatrianta jest udzielana pomoc przez zapewnienie uczestniczenia w bezpłatnych kursach języka polskiego i adaptacji w społeczeństwie polskim.
3. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania oraz minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego organizują lub mogą zlecić organizację kursów, o których mowa w ust. 1 i 2, gminie bądź organizacji społecznej posiadającej znaczący dorobek w zakresie pomocy repatriantom.
4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje kursów języka polskiego i adaptacyjnych oraz sposób ich organizacji, uwzględniając w szczególności stopień znajomości języka polskiego i wiek uczestnika kursu, możliwość zapewnienia bezpłatnego zakwaterowania, wyżywienia i zwrotu kosztów dojazdu uczestników kursów, o których mowa w ust. 1 i 2, oraz potrzebę przygotowania dzieci do podjęcia nauki w szkole.

Art. 17.

1. Pomoc, o której mowa w art. 15 ust. 1, wypłaca się w terminie 30 dni od dnia nabycia przez repatrianta obywatelstwa polskiego.
2. Wniosek o udzielenie pomocy, o której mowa w art. 15 ust. 2 i 3 oraz o zwrot kosztów, o których mowa w art. 20, należy złożyć w terminie do 36 miesięcy od dnia nabycia przez repatrianta obywatelstwa polskiego.

Art. 18.

1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych zapewnia repatriantowi i członkom jego najbliższej rodziny lokal mieszkalny na okres nie krótszy niż 24 miesiące.
2. Lokal, o którym mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw wewnętrznych zapewnia repatriantowi w terminie do 24 miesięcy od dnia wydania decyzji o przyrzeczeniu wydania wizy wjazdowej w celu repatriacji.
3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może zlecić realizację zadania, o którym mowa w ust. 2, organizacji pozarządowej lub uprawnionemu podmiotowi na zasadach i w trybie przewidzianych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z 2004 r. Nr 64, poz. 593, Nr 116, poz. 1203 i Nr 210, poz. 2135, z 2005 r. Nr 155, poz. 1298, Nr 169, poz. 1420, Nr 175, poz. 1462 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr

94, poz. 651, z 2008 r. Nr 209, poz. 1316, z 2009 r. Nr 19, poz. 100, Nr 22, poz. 120 i Nr 157, poz. 1241 oraz z 2010 r. Nr 28, poz. 146).

Art. 19.

Formy, wysokość i tryb przyznawania pomocy dla repatrianta i członków najbliższej rodziny repatrianta przez jednostki samorządu terytorialnego z wyjątkiem świadczeń, o których mowa w art. 29, określają organy stanowiące tych jednostek.

Rozdział 5

Formy i tryb udzielania pomocy gminom

Art. 20.

1. Gminie, która zapewni lokal mieszkalny repatriantowi i członkom najbliższej rodziny repatrianta, udziela się dotacji z budżetu państwa na podstawie porozumienia zawartego z właściwym wojewodą. Dotacja może być przyznana do wysokości kwoty stanowiącej równowartość iloczynu 75 m² powierzchni użytkowej lokalu mieszkalnego i wysokości wskaźnika przeliczeniowego kosztu odtworzenia 1 m² powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych na terenie danego powiatu ogłaszanego przez wojewodę na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266, z 2006 r. Nr 86, poz. 602 i Nr 249, poz. 1833, z 2007 r. Nr 173, poz. 1218 oraz z 2010 r. Nr 3, poz. 13), obowiązującego w dniu złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 4.
2. Dotacji udziela się gminie, której rada gminy podjęła uchwałę, w której zobowiązała się do zapewnienia lokalu mieszkalnego repatriantom i do zawarcia, na czas nieokreślony, umowy nadającej im tytuł prawny do lokalu mieszkalnego.
3. Dotacja, o której mowa w ust. 1, jest przeznaczona do dofinansowania zadań własnych gminy.
4. Wniosek o przyznanie dotacji gmina składa do właściwego wojewody.
5. Przy udzielaniu dotacji gminie, która zapewni lokal mieszkalny repatriantowi i członkom najbliższej rodziny repatrianta, uwzględnia się wielkość lokalu mieszkalnego, jego wyposażenie i stan techniczny oraz lokalizację, a także ewentualne koszty poniesione przez gminę w związku z zapewnieniem repatriantowi i członkom jego najbliższej rodziny lokalu mieszkalnego.
6. Porozumienie, o którym mowa w ust. 1, powinno określać w szczególności:
 - 1) szczegółowy opis pomocy mieszkaniowej udzielonej repatriantowi i członkom jego najbliższej rodziny;
 - 2) wysokość i tryb przekazania dotacji należnej gminie zapewniającej lokal mieszkalny;
 - 3) tryb kontroli podejmowanych przez gminę działań;
 - 4) sposób rozliczenia udzielonej dotacji.

Art. 21.

1. Gmina może udzielić repatriantowi pomocy polegającej na przeprowadzeniu remontu lub adaptacji lokalu mieszkalnego w miejscu osiedlenia się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Zadanie gminy, o którym mowa w ust. 1, jest zadaniem z zakresu administracji rządowej.
3. Gmina otrzymuje z budżetu państwa dotację celową na realizację zadania, o którym mowa w ust. 1, do wysokości 4.688 zł - na repatrianta i każdego członka jego najbliższej rodziny.
4. Kwota, o której mowa w ust. 3, ulega corocznie od dnia 1 stycznia podwyższeniu przy zastosowaniu wskaźnika wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych w okresie pierwszych trzech kwartałów w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego, ogłaszanego w komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w terminie 15 dni po upływie trzeciego kwartału.

Rozdział 6

Aktywizacja zawodowa i pomoc w integracji repatriantów

Art. 22.

1. Repatriantowi, który nie ma możliwości samodzielnego podjęcia pracy, starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania repatrianta zapewnia aktywizację zawodową przez:
 - 1) zwrot części kosztów poniesionych przez repatrianta na podnoszenie kwalifikacji zawodowych;
 - 2) zwrot części kosztów poniesionych przez pracodawcę na:
 - a. utworzenie stanowiska pracy,
 - b. przeszkolenie repatrianta,
 - c. wynagrodzenie, nagrody i składki na ubezpieczenie społeczne.
2. Zwrotu kosztów poniesionych na aktywizację zawodową prowadzoną w formach, o których mowa w ust. 1, można dokonywać w okresie nie dłuższym niż 5 lat od dnia nabycia przez repatrianta obywatelstwa polskiego.
3. Każda z form aktywizacji zawodowej, o których mowa w ust. 1, może być zastosowana jeden raz.
4. Łączna kwota zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę na aktywizację zawodową we wszystkich formach, o których mowa w ust. 1 pkt 2, nie może przekroczyć dwunastokrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w kwartale poprzedzającym dzień zawarcia pierwszej z umów, o których mowa w art. 26 ust. 1.

Art. 23.

1. Zwrot części kosztów poniesionych przez repatrianta na podnoszenie kwalifikacji zawodowych następuje na podstawie umowy zawartej między starostą a repatriantem.
2. Umowa, o której mowa w ust. 1, powinna określać w szczególności:
 - 1) zasady wypłacania i wysokość zwracanej kwoty;

- 2) prawa i obowiązki stron umowy, w tym zobowiązanie repatrianta do zwrotu wypłacanej kwoty, na zasadach określonych przez starostę, w przypadku nieuzasadnionego przerwania nauki lub jej niepodjęcia.
3. Wysokość kwoty zwracanej na podstawie umowy, o której mowa w ust. 2, stanowi połowę kosztów związanych z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych, nie więcej jednak niż równowartość dwukrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w kwartale poprzedzającym dzień zawarcia umowy, o której mowa w ust. 1.
4. Kosztami podnoszenia kwalifikacji zawodowych są opłaty za naukę oraz opłaty za uzyskanie świadectwa lub tytułu kwalifikacyjnego.

Art. 24.

1. Jeżeli repatriant nie posiada kwalifikacji zawodowych lub posiada kwalifikacje, na które brak jest ofert na lokalnym rynku pracy, może być przeszkolony w celu zdobycia, podniesienia lub zmiany jego kwalifikacji.
2. Przeszkolenie, o którym mowa w ust. 1, polega na:
 - 1) przyuczeniu do zawodu lub przekwalifikowaniu repatrianta,
 - 2) podniesieniu kwalifikacji zawodowych
 - w ramach stosunku pracy;
 - 3) wykonywaniu przez repatrianta zadań lub czynności w siedzibie przyszłego pracodawcy bez nawiązywania stosunku pracy, które umożliwią repatriantowi nabycie umiejętności praktycznych do samodzielnego wykonywania pracy po zakończeniu przeszkolenia.
3. Przeszkolenie polegające na przyuczeniu do zawodu, przekwalifikowaniu lub podniesieniu kwalifikacji zawodowych repatrianta, może przeprowadzić, na zlecenie pracodawcy, instytucja szkoleniowa.
4. Pracodawca przeprowadzający szkolenie, o którym mowa w ust. 2 pkt 3, jest obowiązany do:
 - 1) ubezpieczenia repatrianta od następstw nieszczęśliwych wypadków
 - 2) zapewnienia repatriantowi profilaktycznej ochrony zdrowia w zakresie przewidzianym dla pracowników
 - 3) przeszkolenia repatrianta, na zasadach przewidzianych dla pracowników, w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, przepisów przeciwpożarowych oraz zapoznania go z obowiązującym regulaminem pracy;
 - 4) przydzielenia repatriantowi odzieży i obuwia roboczego, środków ochrony indywidualnej oraz dodatków przewidzianych dla pracowników.
5. Przeszkolenie repatrianta powinno trwać nie dłużej niż 6 miesięcy, a w przypadkach uzasadnionych programem przeszkolenia – nie dłużej niż 12 miesięcy.
6. Pracodawca otrzymuje zwrot kosztów przeszkolenia, w wysokości do trzykrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w kwartale poprzedzającym dzień zawarcia umowy, o której mowa w art. 26 ust. 1, pod warunkiem nawiązania z repatriantem stosunku pracy na co najmniej 24 miesiące.
7. Kosztami przeszkolenia, o których mowa w ust. 6, są:
 - 1) faktyczne koszty przeszkolenia poniesione przez pracodawcę, uzasadnione programem przeszkolenia, który został zrealizowany przez pracodawcę lub instytucję szkoleniową;
 - 2) koszt ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków;

- 3) koszt przejazdu i zakwaterowania, jeżeli przeszkolenie odbywa się w innej miejscowości niż miejsce zamieszkania repatrianta;
- 4) koszt niezbędnych badań lekarskich;
- 5) koszt niezbędnych opłat za uzyskanie świadectwa lub tytułu kwalifikacyjnego.

Art. 25.

1. Starosta może dokonywać zwrotu poniesionych przez pracodawcę kosztów wynagrodzenia, nagród oraz składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia repatrianta pod warunkiem nawiązania z repatriantem stosunku pracy na co najmniej 24 miesiące.
2. Zwrotu kosztów, o których mowa w ust. 1, dokonuje się przez okres 12 miesięcy od dnia nawiązania stosunku pracy z repatriantem.
3. Zwrot kosztów obejmuje koszty do wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, obowiązującego w grudniu roku poprzedniego, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów, w okresie miesięcznym, w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

Art. 26.

Starosta może zwrócić poniesione przez pracodawcę koszty na utworzenie stanowiska pracy dla repatrianta, pod warunkiem nawiązania z repatriantem stosunku pracy na co najmniej 24 miesiące.

Art. 27.

1. Zwrot części kosztów poniesionych przez pracodawcę na przeszkolenie repatrianta, wynagrodzenie, nagrody i składki na ubezpieczenie społeczne oraz utworzenie stanowiska pracy następuje na podstawie umów zawartych między starostą a pracodawcą.
2. Starosta nie może zawrzeć umów, o których mowa w ust. 1, jeżeli:
 - 1) pracodawca ma zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, na ubezpieczenie zdrowotne, na Fundusz Pracy lub na Fundusz Gwarancyjnych Świadczeń Pracowniczych;
 - 2) pracodawca nie dotrzymał warunków innych umów zawartych z organami zatrudnienia;
 - 3) doradca zawodowy powiatowego urzędu pracy wydał negatywną opinię o predyspozycjach repatrianta do wykonywania pracy, w związku z którą może nastąpić zwrot kosztów.
3. Umowa, o której mowa w ust. 1, powinna określać w szczególności:
 - 1) sposób zwrotu kosztów;
 - 2) zasady wypłacania i wysokość zwracanej kwoty;
 - 3) prawa i obowiązki stron umowy, w tym:
 - a) zobowiązanie pracodawcy do zwrotu wypłaconej kwoty wraz z odsetkami, na zasadach określonych przez starostę, w przypadku niedotrzymania przez pracodawcę warunków umowy,
 - b) uprawnienia starosty do kontroli pracodawcy w zakresie prawidłowości prowadzenia aktywizacji zawodowej repatrianta.

4. Do umowy, której przedmiotem jest zwrot kosztów przeszkolenia, dołącza się opracowany przez pracodawcę program tego przeszkolenia.
5. W przypadku zawarcia przez starostę umowy, o której mowa w ust. 1, nie stosuje się form aktywizacji zawodowej na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, Nr 70, poz. 416, Nr 171, poz. 1056, Nr 216, poz. 1367 i Nr 237, poz. 1654, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 69, poz. 595, Nr 91, poz. 742, Nr 97, poz. 800, Nr 115, poz. 964, Nr 125, poz. 1035, Nr 127, poz. 1052, Nr 161, poz. 1278, Nr 191, poz. 1366 i Nr 219, poz. 1706 oraz z 2010 r. Nr 28, poz. 146) w okresie obowiązywania umowy.

Art. 28.

1. Formy aktywizacji zawodowej, o których mowa w art. 21 ust. 1, są finansowane w formie dotacji celowej ze środków wyodrębnionych na te zadania w budżetach wojewodów.
2. Starosta organizujący aktywizację zawodową repatriantów może ubiegać się o środki na ten cel, składając wniosek do właściwego wojewody.
3. Zadania starosty w zakresie aktywizacji zawodowej repatriantów są zadaniami z zakresu administracji rządowej.
4. Minister właściwy do spraw pracy oraz wojewodowie i Marszałkowie województw udzielają starostom wszechstronnej pomocy w organizacji aktywizacji zawodowej repatriantów.

Art. 29.

1. Repatriantowi i członkom jego najbliższej rodziny starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania repatrianta udziela, przez okres 36 miesięcy od dnia osiedlenia się przez repatrianta w Rzeczypospolitej Polskiej, świadczenia pieniężnego w wysokości 1175 zł miesięcznie na osobę uprawnioną, przeznaczonego na pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego, utrzymanie oraz opłaty mieszkaniowe.
2. Zadanie starosty w zakresie wypłaty świadczenia, o którym mowa w ust. 1, jest zadaniem z zakresu administracji rządowej finansowanym w formie dotacji celowej ze środków wyodrębnionych na to zadanie w budżecie wojewody.
3. Kwota, o której mowa w ust. 1, ulega corocznie od dnia 1 stycznia podwyższeniu przy zastosowaniu wskaźnika wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych w okresie pierwszych trzech kwartałów w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego, ogłaszanego w komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w terminie 15 dni po upływie trzeciego kwartału.
4. Przyznanie świadczenia pieniężnego, o którym mowa w ust. 1, nie wyłącza możliwości ubiegania się przez repatrianta i członków jego najbliższej rodziny, posiadających obywatelstwo polskie, o świadczenia na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Rozdział 7 Rada do Spraw Repatriacji

Art. 30.

1. Tworzy się Radę do Spraw Repatriantów.
2. Rada do Spraw Repatriantów, zwana dalej "Radą", jest organem administracji publicznej rozpatrującym odwołania od decyzji, o których mowa w art. 5 i 10.
3. Radzie przysługują uprawnienia organu wyższego stopnia w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego.
4. Rada jest także organem właściwym w sprawach wznowienia postępowania, uchylecia, zmiany lub stwierdzenia nieważności wydanych przez siebie decyzji lub postanowień.
5. Do zadań Rady należy ponadto:
 - 1) dokonywanie analiz orzecznictwa w zakresie spraw o nadanie lub pozbawienie statusu repatrianta;
 - 2) współpraca z organami oraz instytucjami krajowymi i zagranicznymi w zakresie problematyki repatriacji;
 - 3) prowadzenie rejestru złożonych zażaleń i odwołań oraz wydanych przez Radę decyzji i postanowień;
 - 4) Sporządzanie corocznego raportu z przebiegu realizacji ustawy o repatriacji.
6. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) wewnętrzną organizację i tryb pracy Rady, w tym tryb podejmowania decyzji,
 - 2) tryb wyboru, uprawnienia i obowiązki przewodniczącego Rady,
 - 3) wysokość wynagrodzenia przysługującego członkom Rady za udział w pracach Rady,
 - 4) sposób pokrywania pozostałych wydatków związanych z pracami Rady, uwzględniając zakres zadań Rady oraz konieczność ich sprawnego i terminowego wykonywania.
7. Obsługę administracyjną i kancelaryjną Rady zapewnia Kancelaria Prezesa Rady Ministrów.
8. Działalność Rady jest finansowana z budżetu państwa, z części dotyczącej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.
9. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, warunki organizacyjne wykonywania obsługi Rady, uwzględniając charakter jej zadań.

Art. 31.

1. W skład Rady wchodzi 6 członków powoływanych przez Prezesa Rady Ministrów na pięcioletnią kadencję spośród osób wyróżniających się wiedzą i doświadczeniem z zakresu spraw dotyczących repatriacji.
2. Członkiem Rady może być osoba posiadająca obywatelstwo polskie i korzystająca z pełni praw publicznych oraz niekarana za przestępstwo popełnione umyślnie, ścigane z oskarżenia publicznego.

Art. 32.

1. Prezes Rady Ministrów może odwołać członka Rady przed upływem kadencji.
2. Prezes Rady Ministrów odwołuje członka Rady w przypadku prawomocnego skazania za przestępstwo popełnione umyślnie, ścigane z oskarżenia publicznego.
3. W przypadku odwołania członka Rady lub jego śmierci Prezes Rady Ministrów uzupełnia skład Rady, powołując, na miejsce opróżnione, nowego członka Rady na okres do końca kadencji.

Rozdział 8

Ewidencja i rejestry oraz przetwarzanie danych

Art. 33.

1. W celu umożliwienia kandydatom na repatriantów poszukiwań właściwych warunków do osiedlenia się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, tworzy się ewidencję lokali mieszkalnych dla repatriantów.
2. Ewidencję prowadzi minister właściwy do spraw wewnętrznych.
3. Ewidencja jest jawna i dostępna za pośrednictwem strony internetowej, prowadzonej przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych

Art. 34.

1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych prowadzi ewidencję osób ubiegających się o wydanie wizy krajowej w celu repatriacji i członków ich rodzin nieposiadających w Rzeczypospolitej Polskiej zapewnionego lokalu mieszkalnego.
2. Ewidencja zawiera następujące dane osób ubiegających się o wydanie wizy krajowej lub wizy Schengen w celu repatriacji i członków ich rodzin objętych wnioskiem o wydanie takiej wizy:
 - 1) imię i nazwisko;
 - 2) miejsce zamieszkania za granicą i miejsce zamierzonego osiedlenia się w Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 3) narodowość i pochodzenie etniczne;
 - 4) obywatelstwo;
 - 5) zawód, wykształcenie, kwalifikacje zawodowe;
 - 6) oczekiwania co do zapewnienia warunków na osiedlenie się;
 - 7) prześladowania polityczne i narodowościowe;

Art. 35.

1. Dane z ewidencji, o której mowa w art. 34, są udostępniane za pośrednictwem konsula Rzeczypospolitej Polskiej osobom, którym wydano decyzję o przyrzeczeniu wydania wizy krajowej lub wizy Schengen w celu repatriacji, w kolejności złożenia kompletnych wniosków o wydanie wizy w celu repatriacji, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Dane, o których mowa w ust. 1, powinny być udostępniane w pierwszej kolejności osobom prześladowanym, osobom, których wiek i zły stan zdrowia uzasadnia szybką repatriację do Rzeczypospolitej Polskiej oraz rodzinom wielopokoleniowym.
3. Akceptacja warunków do osiedlenia się przez osobę, której udostępniono z ewidencji dane o tych warunkach, oznacza spełnienie wymogu, o którym mowa w art. 11 ust. 1.

Art. 36.

Konsul prowadzi rejestr złożonych wniosków i decyzji wydanych w sprawach wydania wizy krajowej lub wizy Schengen w celu repatriacji.

Art. 37.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych prowadzi centralny rejestr wniosków, decyzji i postanowień wydanych w sprawach:

- 1) wydania wizy krajowej lub wizy Schengen w celu repatriacji;
- 2) uznania za repatrianta;
- 3) udzielenia repatriantom i członkom ich rodzin pomocy ze środków budżetu państwa.

Art. 38.

Dane zawarte w rejestrach i ewidencjach mogą być przetwarzane i udostępniane za pośrednictwem urządzeń teleinformatycznych.

Art. 39.

Bez zgody osób objętych wnioskami, o których mowa w art. 33 i art. 34, mogą być, w postępowaniach określonych w ustawie, przetwarzane dane dotyczące:

- 1) obywatelstwa;
- 2) narodowości i pochodzenia etnicznego;
- 3) zawodu, wykształcenia i kwalifikacji zawodowych;
- 4) oczekiwań co do zapewnienia warunków na osiedlenie się;
- 5) prześladowań politycznych i narodowościowych;

Art. 40.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zagranicznych określi, w drodze rozporządzenia, wzory ewidencji i rejestrów, o których mowa w art. 29, art. 30, art. 32 i art. 33, i sposób przetwarzania danych zawartych w tych ewidencjach i rejestrach, uwzględniając potrzebę zachowania przejrzystości i czytelności tej dokumentacji, a także zapewnienia ochrony danych zawartych w ewidencjach i rejestrach.

Rozdział 9

Finansowanie zadań z budżetu państwa

Art. 41.

Środki finansowe na realizację zadań określonych w ustawie, finansowanych z budżetu państwa, pochodzą z rezerwy celowej budżetu państwa „Pomoc dla repatriantów”.

Art. 42.

1. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) szczegółowy tryb postępowania w sprawach:

- a) podziału rezerwy celowej budżetu państwa „Pomoc dla repatriantów”,
 - b) udzielania powiatowi dotacji celowych na realizację aktywizacji zawodowej repatriantów,
 - c) udzielania dotacji gminie, która zapewni repatriantom i członkom najbliższej rodziny repatrianta lokal mieszkalny,
 - d) udzielanie repatriantowi dotacji na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych, określonej w art. 15 ust. 2
 - e) przekazywania staroście z budżetu wojewody środków finansowych na pokrycie wydatków związanych z udzieleniem repatriantom pomocy,
 - f) udzielania dotacji celowej gminie, która przeprowadziła remont lub adaptację lokalu mieszkalnego w miejscu osiedlenia się repatrianta na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - g) udzielania powiatowi dotacji celowej na realizację zadania, o którym mowa w art. 29;
- 2) wzory wniosków o udzielenie dotacji, o których mowa w pkt 1 lit. b, c, d oraz e.
2. W rozporządzeniu należy w szczególności określić terminy dokonywania czynności w sprawach, o których mowa w ust. 1 pkt 1, oraz określić informacje, które powinny zawierać wnioski, o których mowa w ust. 1 pkt 2.

Rozdział 10

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 43.

1. W stosunku do osób, którym wydano decyzje o przyrzeczeniu wydania wiz wjazdowych w celu repatriacji przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, termin określony w art. 18 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1, liczy się od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.
2. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art.14, art.18, art. 36 i art. 38 ustawy, o której mowa w art. 45, zachowują moc do czasu wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 16, art. 37 i art. 39 niniejszej ustawy, nie dłużej jednak niż przez 6 miesięcy od dnia jej wejścia w życie.

Art. 44.

Traci moc ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2004 r. Nr 53, poz. 532, z 2005 r. Nr 94, poz. 788, z 2006 r. Nr 249, poz. 1828, z 2007 r. Nr 120, poz. 818 oraz z 2008 r. Nr 70, poz. 416 i Nr 216, poz. 1367).

Art. 45.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2011 r.

UZASADNIENIE

Celem proponowanej ustawy jest zrealizowanie akcji repatriacyjnej osób polskiego pochodzenia, które same, bądź ich wstępni byli zesłani lub deportowani przez władze ZSRR w ramach stalinowskich represji i które wyraziły wolę powrotu do Macierzy. Obecnie w ewidencji RODAK prowadzonej na podstawie wymienionej ustawy jest zarejestrowanych ponad 2500 osób (1620 rodzin) oczekujących na repatriację. W 2008 r. do Polski przybyło zaledwie 268 osób, zaś zaproszeń wystosowanych przez samorządy terytorialne było w ubiegłym roku tylko 18. Powyższe dane wskazują na małą efektywność przyjętych w 2000 r. rozwiązań prawnych. Dlatego też potrzebne jest wprowadzenie unormowań, które zintensyfikują akcję repatriacyjną z możliwością jej zakończenia w okresie najbliższych 3-5 lat.

W aktualnym stanie prawnym tempo repatriacji uzależnione jest głównie od możliwości mieszkaniowych jednostek samorządu terytorialnego. One to bowiem – w miarę posiadanych środków – inicjują i prowadzą działalność na rzecz powrotu Polaków, których okoliczności dziejowe pozostawiły poza granicami Polski. Warunkiem niezbędnym do wydania takim osobom wizy wjazdowej w celu repatriacji jest zapewnienie im przez zapraszającego (samorząd, osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej) lokalu mieszkalnego i źródeł utrzymania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Gmina może ubiegać się o dotacje z budżetu państwa na pokrycie kosztów związanych z zapewnieniem lokalu mieszkalnego.

W projekcie ustawy proponuje się, aby obowiązek zapewnienia repatriantowi i jego rodzinie mieszkania powierzyć organowi administracji rządowej, którym jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, pozostawiając równocześnie dotychczasową możliwość zapewnienia lokalu mieszkalnego przez gminę lub członków najbliższej rodziny. Wybór tego organu jest podyktowany faktem, iż obecnie sprawy związane z repatriantami prowadzi podległy mu Departament Obywatelstwa i Repatriacji. Dlatego też ten minister powinien być obowiązany do realizacji zadań, które ustawa nakłada teraz na samorządy.

Istotnym ograniczeniem w kwestii integracji repatriantów w Polsce jest brak w pierwszych latach pobytu dostatecznych środków finansowych pozwalających między innymi na dodatkowe lekcje nauki języka polskiego i pokrycie kosztów mieszkaniowych. W projekcie proponuje się przyznanie stosownego świadczenia analogicznego do otrzymywanego przez cudzoziemców na podstawie art. 92 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Kolejna istotna zmiana to wprowadzenie, powoływanej przez Prezesa Rady Ministrów Rady do Spraw Repatriacji, której zadanie polegać będzie na kontroli organu odwoławczego i monitorowaniu realizacji ustawy.

Pozostałe zmiany są przede wszystkim konsekwencją dwóch wyżej omówionych zasadniczych propozycji nowelizacyjnych.

Szczegółowe omówienie proponowanych zmian:

- a) rezygnacja z instytucji „karta pobytu” w odniesieniu do członków rodziny repatrianta, którzy nie spełniają przesłanek nadania statusu repatrianta.

Rozwiązania dotychczas obowiązujące są krytykowane przez organizacje Polaków na Wschodzie z uwagi na dzielenie rodziny repatrianta w zakresie praw obywatelskich. Konsekwencją tego rozwiązania jest odstąpienie od rozwiązań przyjętych w art. 15 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji. Małżonek repatrianta - zgodnie z projektem ustawy (art. 7 ust. 4) – otrzyma obywatelstwo polskie na swój wniosek,

- b) art. 10 – z obowiązującego stanu prawnego eliminuje się jedną z przesłanek warunkujących wydanie repatriantowi decyzji o przyrzeczeniu wydania wizy wjazdowej, jaką jest zapewnienie źródeł utrzymania. Ta propozycja jest konsekwencją wprowadzenia w ustawie świadczenia pieniężnego, o którym mowa w art. 29,
- c) art. 11 – w projekcie ustawy proponuje się zrezygnowanie z przesłanki zapewnienia repatriantowi źródeł utrzymania przez zapraszającego. W sytuacji zapewnienia repatriantowi środków finansowych przez okres 3 lat (art. 29 projektu) tego typu wymóg wydaje się być niepotrzebny. W przepisie tym wprowadza się dodatkową podstawę prawną wydania wizy, którą ma być decyzja ministra właściwego do spraw wewnętrznych (konsekwencja rozwiązania przyjętego w art. 18),
- d) art. 15 – w odróżnieniu do obecnie obowiązującej regulacji rezygnuje się z ograniczenia podmiotowego w zakresie udzielenia pomocy na remont lub adaptację lokalu mieszkalnego w Polsce tylko do osób, które przybyły z terenów azjatyckich byłego Związku Radzieckiego. Nie można znaleźć racjonalnego uzasadnienia do takiego różnicowania (dyskryminowania) innych rodaków przybywających do Macierzy na mocy przedmiotowej ustawy,
- e) art. 17 – skrócono termin na wypłatę pomocy, o której mowa w art. 17 ust. 1 uchylanej ustawy o repatriacji, z 60 dni do 30 dni. Z informacji uzyskanych od Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji wynika, że i tak zainteresowani otrzymują tę pomoc po upływie około połowy ustawowego okresu,
- f) art. 18 – w ocenie wnioskodawców to najistotniejsza zmiana w obowiązującym stanie prawnym. Jak już omówiono we wstępnej części uzasadnienia proponuje się nałożenie na administrację rządową obowiązku zapewnienia lokalu mieszkalnego dla repatrianta. W tym względzie czas na jaki ma być zapewnione mieszkanie, podobnie jak w przypadku samorządów, powinien wynosić 24 miesiące. Istotny zapis zamieszczono w ust. 2. Zgodnie z nim minister właściwy do spraw wewnętrznych z obowiązku zapewnienia lokalu musi wywiązać się w terminie 24 miesięcy od wydania przez konsula decyzji o przyrzeczeniu wydania wizy wjazdowej w celu repatriacji. Rozwiązanie to ma zapobiec przypadkom oczekiwania na repatriację przez okres 7-10 lat jak to jest obecnie w niektórych przypadkach. Mając świadomość trudności w wykonaniu przez administrację rządową tego zadania proponuje się wprowadzenie przepisu przejściowego (art. 42 projektu ustawy). Dążąc do zapewnienia największej efektywności realizacji celu ustawowego proponuje się upoważnienie ministra właściwego do spraw wewnętrznych do zlecania zadania zapewnienia lokalu repatriantowi organizacjom pozarządowym oraz uprawnionym podmiotom w trybie i na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,

- g) art. 20 – zwiększa się limit powierzchni użytkowej lokalu mieszkalnego uwzględnianego w iloczynie decydującym o wysokości dotacji celowej przyznawanej gminie z budżetu państwa. Zaproponowana norma 75 m² odpowiada powierzchni użytkowej lokalu mieszkalnego, dla której możliwa jest dopłata na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o finansowym wsparciu rodzin w nabywaniu własnego mieszkania. Proponowana zmiana powinna wpłynąć motywacyjnie na samorządy terytorialne, gdyż – pomimo przesunięcia zadania zapewnienia lokalu mieszkalnego repatriantowi na administrację rządową – nie odbiera się tym samorządom możliwości udziału w akcji repatriacyjnej,
- h) art. 21 – zmiana ta aktualizuje wysokość dotacji z budżetu państwa, jaką może otrzymać gmina na remont lub adaptację mieszkania dla repatrianta. Na rok 2008 świadczenie to wypłacane jest do kwoty 4687, 25 zł. W trakcie prac legislacyjnych nad przedmiotowym projektem ustawy trzeba będzie dokonać aktualizacji tej kwoty zgodnie z decyzjami Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Ponadto proponuje się wyeliminować przepis uniemożliwiający przyznanie repatriantowi pomocy przy remoncie lub adaptacji mieszkania w sytuacji, gdy gmina zapewniła mu lokal mieszkalny,
- i) art. 29 – obok propozycji zawartej w art. 18 to najważniejsza zmiana zawarta w projekcie ustawy. Została już ona omówiona we wstępnej części uzasadnienia. Wysokość świadczenia (1175 zł) jest równa górnej granicy pomocy otrzymywanej przez cudzoziemca na podstawie art. 92 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, na cele takie same jak wskazano w projektowanym art. 28 projektu. Wydaje się, że okres 36 miesięcy jest wystarczający na adaptację społeczną i środowiskową repatriantów i ich rodzin. Świadczenie przewidziane w art. 28 będzie wypłacane niezależnie od innych źródeł dochodu repatrianta i członków jego rodziny. Przedmiotowe świadczenie będzie wypłacane przez starostę jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej. Przewiduje się waloryzację przedmiotowego świadczenia na zasadach określonych już dla innych należności wynikających z projektu ustawy,
- j) art. 46 – wejście w życie nowelizacji przewiduje się na początek roku budżetowego z uwagi na fakt, że generuje on skutki finansowe dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Przewidywane skutki:

- a) społeczne – wejście w życie proponowanej ustawy przyspieszy proces repatriacji osób z polskim rodowodem, w stosunku do których Państwo Polskie dokona w ten sposób aktu sprawiedliwości dziejowej,
- b) gospodarcze – z uwagi na niedużą liczbę osób (kilkanaście tysięcy), które będą podlegały repatriacji, ich wpływ na gospodarkę będzie znikomy,
- c) finansowe – ok. 100 mln zł rocznie, będą one pokrywane z budżetu,
- d) prawne – w ocenie wnioskodawców proponowana ustawa nie narusza polskiego systemu prawa i do osiągnięcia zamierzonych celów nie wymaga ingerencji w inne akty ustawodawcze,
- e) akty wykonawcze mające być wydanymi na podstawie art. 16, art. 41 i art. 43 projektu ustawy w swojej treści merytorycznej będą odpowiadać rozwiązaniom przyjętym w rozporządzeniach wydanych odpowiednio na podstawie art. 18, art. 36 i art. 38 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji:

ad. art. 16 - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 maja 2002 r. w sprawie rodzajów kursów języka polskiego i adaptacyjnych oraz sposobu ich organizacji dla repatrianta i członków jego najbliższej rodziny przybyłych do Rzeczypospolitej Polskiej. (Dz. U. 2002, Nr 67, poz. 613)

ad. art. 41 - Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 czerwca 2001r. w sprawie wzorów ewidencji i rejestrów stosowanych w postępowaniu w sprawie repatriacji oraz sposobu przetwarzania danych zawartych w tych ewidencjach i rejestrach (Dz. U. 2001, Nr 73, poz. 778),

ad. art. 43 - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2003r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawach podziału rezerwy celowej budżetu państwa "Pomoc dla repatriantów", udzielania dotacji powiatowi i gminie, przekazywania staroście środków finansowych na pokrycie wydatków związanych z udzielaniem repatriantom pomocy oraz wzorów wniosków o udzielenie dotacji powiatowi i gminie (Dz. U. 2003 Nr 229, poz. 2279).

Projekt ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy został poddany konsultacjom społecznym w Stowarzyszeniu „Wspólnota Polska” i Związku Repatriantów RP.